

громадян) [7] тощо. Головним недоліком зазначених досліджень, на нашу думку, виступає недостатня увага авторів вивченню особи насильницького злочинця. Нажаль більше уваги приділяється віктимній поведінці, відповідно і пропонується профілактика стосується жертв злочинів, а не осіб, схильних до вчинення насильницьких злочинів.

Ґрунтовним дослідженням особи насильницького злочинця в українській кримінології є дисертаційне дослідження на здобуття вченого ступеня доктора юридичних наук С.А. Шалгунової «Кримінологічне вчення про особу насильницького злочинця» (Харків, 2013 рік), яке сформувало новий напрям у вітчизняній кримінологічній науці - кримінологічне вчення про особу насильницького злочинця. Автором здійснено класифікацію особи сучасного насильницького злочинця, сформульовано пропозиції щодо втілення в життя соціально-економічних, правових, організаційно-управлінських, медичних та технічних заходів з віктимологічної та загальної профілактики насильства в українському суспільстві [93].

Таким чином, вітчизняна кримінологічна наука не стоїть осторонь розробки вчення про особу насильницького злочинця, здійснюючи відповідно його у двох напрямках – безпосереднє теоретико-практичне вивчення і узагальнення знань стосовно особливостей, структури, ознак особи насильницького злочинця та її вивчення у контексті окремих злочинів насильницького характеру.

Список використаних джерел:

1. Криминология – XX век / Под ред. В.Н. Бурлакова, В.П. Сальникова. – Спб.: Издательство «Юридический центр Пресс», 2000. – 554 с.
2. Джужа О.М. Курс криминології: Загальна частина: Підручник: У 2 кн. / О.М. Джужа, П.П. Михайленко, О.Г. Кулик та ін.; за заг. ред. О.М. Джужи. – К.: Юрінком Інтер, 2001. – 352 с.
3. Йосипів А.О. Насильницька злочинність: детермінанти та протидія органам внутрішніх справ: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.08 / А.О. Йосипів ; Львів. держ. ун-т внутр. справ. — Львів, 2009. — 20 с.
4. Назаров О.А. Гендерні особливості смислової сфери осіб, що вчинили насильницький злочин: автореф. дис... канд. психол. наук: 19.00.06 / О.А. Назаров ; Харк. нац. ун-т внутр. справ. — Х., 2007. — 19 с.
5. Гумін О. М. Кримінальна насильницька поведінка особи: теоретико-прикладні аспекти: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.08 / О. М. Гумін ; Львів. держ. ун-т внутр. справ. — Л., 2011. — 36 с.
6. Александров Д.О. Роль установки у вчиненні "безмотивних" насильницьких злочинів: Автореф. дис... канд. психол. наук: 19.00.06 / Д.О. Александров ; Нац. акад. внутр. справ України МВС України. — К., 2001. — 21 с.
7. Левицька Л.В. Запобігання насильницьким злочинам щодо неповнолітніх в Україні: Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.08 / Л.В. Левицька ; Київ. нац. ун-т ім. Т.Шевченка. — К., 2003. — 24 с.; Говор Ю. О. Запобігання органами внутрішніх справ насильницьким злочинам щодо жінок у сім'ї: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08 / Ю. О. Говор ; Львів. держ. ун-т внутр. справ. — Л., 2011. — 18 с.; Яницька Н.В. Групова корисливо-насильницька злочинність молоді та її попередження: Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.08 / Н.В. Яницька ; Нац. акад. внутр. справ України. — К., 2000. — 19 с.; Албул С.В. Кримінологічна характеристика корисливо-насильницьких злочинів відносно іноземних громадян: Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.08 / С.В. Албул ; Одес. нац. юрид. акад. — О., 2005. — 19 с.
8. Шалгунова С. А. Кримінологічне вчення про особу насильницького злочинця : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.08 / С. А. Шалгунова; Харк. нац. ун-т внутр. справ. - Х., 2013. - 34 с.

Доцент кафедри теорії держави та права НАВС, к.ю.н.

Власенко Валерій Павлович

ЗАСВОЄННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ ЯК ФУНДАМЕНТАЛЬНОЇ ЦІННОСТІ У ПРАВООХОРОННІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІЦІЇ

Проблема прав людини існує від початку життєдіяльності самої людини, а тому формування ідей цього явища має глибокі корені, різні форми та зміст. Сьогодні права людини є фундаментальною цінністю правової держави, проявом гуманізму, демократії, соціальної справедливості, свободи й людської гідності, а людина, її формування і розвиток становлять головну мету розвитку держави [1].

Ціннісне значення прав людини полягає в тому, що: вони рівною мірою належать кожному члену суспільства та окреслюють йому певний простір свободи, в якому можлива реалізація потреб людини, її межі, за якими розпочинається відповідний простір інших; містять ідею гідності; ступінь захищеності прав людини, можливості їх реалізації є показником розвитку громадянського суспільства; є універсальною цінністю, тобто вони мають значення для будь-якого суспільства, незалежно від національно-культурного контексту [2].

Реалізація суб'єктивних прав як норми, що уповноважує, на переконання фундатора наукової школи з прав людини та їх забезпечення в діяльності правоохоронних органів В. Копейчикова, неможлива без співвідношення цих прав із добросовісним виконанням своїх обов'язків іншими суб'єктами, зокрема державними організаціями [1].

У перехідних суспільствах поліцейські реформи є частиною великого процесу трансформації, як суспільних умов в цілому, так і сектора правопорядку зокрема. Діяльність працівників поліції щодо забезпечення прав людини залежить від того, наскільки вони професійно підготовлені, від орієнтирів, які домінують в суспільстві та від рівня засвоєння цінностей правової держави.

Процес засвоєння правових цінностей в юридичних джерелах, має назву права соціалізація, в процесі якої особа засвоює правові знання, норми і цінності суспільства до якого вона належить. Правова соціалізація відіграє важливу роль у складному процесі – відтворення і подальшого розвитку правових інститутів та загальноприйнятих цінностей у суспільстві. Тому, за допомогою правових цінностей в процесі правової соціалізації особи відбувається трансформація засвоєних знань, умінь, орієнтирів та установок, внаслідок чого формується інший рівень правосвідомості, змінюється правова позиція, збагачується правовий досвід, що змінює загальний рівень правової культури особи в цілому. Правова культура особи відображає якісну специфіку і рівень правової інформованості, компетентності, переконаності, соціально-правової активності, адаптованості особи до наявних у суспільстві правовідносин.

На основі засвоєння особою абсолютних, загальнолюдських цінностей стає можливим ціннісне єднання людей, що є умовою у формуванні громадянського суспільства. Реалізація правових цінностей може відбуватися по-різному. Це зумовлено конкретною ієрархією цінностей в правовій культурі того чи іншого суспільства. Тому засвоєння правових цінностей визначається домінантним орієнтиром правової культури в ієрархії цінностей епохи, спільноти, соціального прошарку.

Ефективне засвоєння правових цінностей безпосередньо здійснюється в системі загальної освіти та професійної зокрема. Так, підготовка працівників поліції містить такі аспекти: розробка правил і процедур роботи поліцейських, що містять міжнародні стандарти прав людини; формування у співробітників поліції розуміння пріоритету прав і свобод людини, а не кількості розкритих правопорушень або виконання посадових інструкцій та наказів вищого керівництва; сприяння переходу працюючого або майбутнього поліцейського від каральної функції до правоохоронної «служити та захищати»; перетворення поліцейської служби в службу police service.

Основним аспектом в системі професійної освіти поліцейських є навчання правам людини. В перші роки навчання у майбутніх поліцейських з'являється уявлення про права людини як про абстрактно-теоретичне явище, що є віддаленим від повсякденної поліцейської практики. Виходячи із значущої ролі поліції як основного правоохоронного органу держави, права людини повинні бути невід'ємною частиною всіх навчальних дисциплін, які викладаються під час навчання поліцейських, а особливо тих, що стосуються поліцейських заходів, що обмежують права людини (затримання, арешт, застосування спеціальних засобів та вогнепальної зброї тощо). Навчання

доцільно зорієнтувати насамперед на формування навичок правомірного виконання ряду професійних завдань під час правозастосовної, правоохоронної та іншої діяльності поліцейських.

Ефективність підготовки поліцейських залежить від якісного змістовного наповнення навчальних програм та професійного рівня осіб, що забезпечують освітній процес. Вважаю за доцільне стверджувати, що система підготовки поліцейських повинна ґрунтуватися на потребах суспільства та демократичних засадах суспільного розвитку. Програми підготовки поліцейських доцільно розробляти і реалізовувати із залученням широкого кола зацікавлених сторін як на національному, регіональному, так і на місцевому рівнях (політики, фахівці у сфері освіти, медицини, екології, представники недержавних організацій тощо), передбачити конкретні механізми і форми забезпечення участі громадськості в підготовці та експертизі програм навчання поліцейських. При цьому основним критерієм оцінювання якості підготовки поліцейських та їх компетентностей має стати рівень пріоритетності та забезпеченості прав людини.

Таким чином, оцінювання результатів навчання в сфері прав людини стосується не тільки знань, а й усіх компетентностей, в тому числі в ході практичної діяльності. Систематична перепідготовка і підвищення кваліфікації поліцейських в сфері прав людини також відіграє важливу роль, оскільки удосконалює навички управлінської діяльності, опанування методиками навчання та виховання, формує професійну самосвідомість працівників, почуття відповідальності за свої дії, розуміння необхідності постійного вдосконалення своєї професійної майстерності з урахуванням специфіки діяльності в конкретних підрозділах поліції, сприяє зміцненню зв'язків із населенням, підвищенню рівня правової культури тощо.

Отже, зазначене вище дає підстави стверджувати, що засвоєння прав людини як фундаментальної правової цінності суспільства загалом та правоохоронної діяльності поліції зокрема, є необхідною умовою розбудови правової держави. Рівень захищеності та забезпеченості прав людини є індикатором розвитку суспільства та держави, а також фактором, що визначає функціональну спрямованість поліцейської діяльності, зміст нормативно-правових актів, інших нормативних документів, що регламентують таку діяльність.

Список використаних джерел:

1. Копейчиков В. Реалізація прав і свобод людини / В. Копейчиков // Урядовий кур'єр. – 1994. – 15 черв.
2. Разметаєва Ю. Права людини як фундаментальна цінність громадянського суспільства: до постановки питання / Ю. Разметаєва // Юридический вестник. – 2006. – № 1. – С. 109-112.

Курсант 1-го курсу ВСФП НАВС

Гальченко В.С.

ПРАВА І СВОБОДИ ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА

Копейчиков Володимир Володимирович (17 листопада 1923 р., м. Харків — 9 червня 2002 р.) — доктор юридичних наук, професор, академік Академії правових наук України, заслужений діяч науки і техніки України.

Народився 17 листопада 1923 року в Харкові. Учасник Великої Вітчизняної війни. У 1948 році закінчив Харківський юридичний інститут, продовжив навчання в аспірантурі. Протягом 1953 - 1971 років працював доцентом, виконуючим обов'язки професора кафедри теорії держави і права, вченим секретарем вченої ради Харківського юридичного інституту.

1971 року переїхав до Києва, де до 1978 року працював професором юридичного факультету Київського державного університету ім. Т. Г. Шевченка. З 1978 року - старший науковий співробітник відділу прав людини Інституту держави і права АН СРСР, з 1983 року і до смерті-професор кафедри теорії держави і права Національної академії внутрішніх справ України.

Автор понад 250 наукових праць. Під його керівництвом підготовлено 6 докторів юридичних наук та 24 кандидати юридичних наук.

Помер 9 червня 2002 року. Похований в Києві на Байковому кладовищі.

«Права і свободи людини і громадянина» - провідна тема Копейчикова Володимира Володимировича. Він багато чого зробив для розкриття і розуміння прав і свобод